

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• FOR RELIGION OG KULTUR •

76. ÅRGANG

6. JUNI 1964

A V I N N H O L D E T :
FRA RETT TIL MISBRUK - KRUSTSJOVS TO ANSIKTER -
SOGNET — SOVER DET? - FILM - BLIKK PÅ TIDEN - LITTE-
RATUR - LESERBREV

NR
11

NESTE NUMMER UTKOMMER 20. JUNI 1964

AV KIRKENS LIV

Uken 7.—13. juni

Uken 14.—20. juni

TREDJE SØNDAG E. PINSE

Epistel: 1. Pet. 5, 6—11.

Evangelium: Luk. 15, 1—10.

I dagens epistel vil mange gjenkjenne en tekst som de ofte har hørt i kompletorium, den liturgiske aftenbønn: Vær edru og våk, for deres motstander djevelen går omkring som en brølende løve. Her leser vi de kjente ord i deres sammenheng. For å stå fast i prøvelsen må man være ydmyk og ikke stole på egne krefter, men det betyr ikke at man skal forholde seg passiv, man skal våke, holde seg edru og sterk i troen. Da vil Gud også fullføre sitt verk i oss og føre oss til seiren.

Evangeliet består av to lignelser: Om det bortkomne får og om den tapte skilling. Sammen med lignelsen om den fortapte sønn utgjør disse to lignelser et kapittel i Lukasevangeliet som helt er viet til å forkynne Guds miskunn med oss syndere. Et bedre tema til vår betraktning på denne søndag etter Jesu hjertefest kan vi lete lenge etter.

MANDAG og TIRSDAG er feriedager. Messe som søndag.

ONSDAG: *Margrete*, dronning av Skotland. Hun var en av disse mange kristne kvinner som ved sitt eksempel preget et hårdt og brutalt samfunn med Kristi mildhet og kjærlighet († 1093).

TORS DAG: *Barnabas*, apostel. Hørte ikke til de tolv, men var med på å grunnlegge nedringemissionen i urmenigheten. Sammen med Paulus dro han på den første misjonsreise fra Antiokia. Deres første mål ble Kypros som Barnabas stammet fra. La oss i år, på apostel Barnabas' fest, be særlig for denne krigsherjede øy.

FREDAG: *Johannes av Sabagun* (på latin: a Sancto Facundo), bekjenner. Spansk augustiner munk († 1479).

LØRDAG: *Antonius av Padua*, bekjenner, en av fransiskanerordenens mest populære helgener. Født i Lisboa virket han i Frankrike og Italia. Hans virksomhet som predikant bar ualminnelig rike frukter. Han døde bare 36 år gammel i 1231. Han ble helgenkåret allerede året etter og i 1946 utpekt som kirkelærer.

FJERDE SØNDAG E. PINSE

Epistel: Rom. 8, 18—23.

Evangelium: Luk. 5, 1—11.

Det er skapningens lengsel etter frelse og forløsning apostelen Paulus skildrer i dagens epistel. Denne lengsel er universell: man merker den selv utenfor menneskeslekten rekker, ja man finner den også blant dem som allerede er døpt og har smakt hvor god Herren er. Den verden som Gud fører oss til er nemlig ikke åpenbart ennå. Det er i håpet vi lever. Evangeliet beretter om den underfulle fiskefangst som Lukas viser oss som den første avgjørende vending i Simon Peters forhold til Kristus: Fra nå av skal han bli menneskefisker. Her har det kristne apostolat sin begynnelse. Som Herren møtte disse menn midt i deres gjerning og vendte deres sinn til Guds rike, slik har han også gått inn i vår hverdag og kalt oss til sine medarbeidere for evangeliet — det glade budskapet — om Guds frelse ved Jesus Kristus. Apostolatet er et evig aktuelt kall til alle i Hans Kirke.

MANDAG og TIRSDAG er feriedager. Messe som søndag.

ONSDAG: *Gregor Barbarigo*, biskop og bekjenner. En av de helgener som Johannes XXIII. helgenkåret i løpet av sitt pontifikat († 1697).

TORS DAG: *Efrem*, diakon og kirkelærer. Blant kirkefedrene representerer Efrem den syriske kirke med dens spesielle tradisjon. I vår tid hvor man i stadig stigende grad interesserer seg for de orientalske kristne tradisjoner fortjener han en særlig oppmerksomhet. Han var samtidig med det første store kirke-møte i Nikea og døde i 373. At han, den store teolog, forble diakon hele sitt liv, minner oss om at diakonatet opprinnelig (og fremdeles i de orientalske kirker) var noe annet og mer enn det siste trinn før prestevielsen.

FREDAG: *Juliane av Falconieri*, jomfru († 1341).

LØRDAG: Jomfru Marias lørdagsmesse.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER

OSLO KATOLSK BISPEDØMME:	Stille messe	Høymesse
OSLO: <i>St. Olavs kirke</i> , Akersveien 5. Biskopen og prestegården 42 52 87. Sogneprestkontoret 41 41 61	7.00 9.00	11.00
<i>St. Hallvards kirke</i> , Fransiskanerne, Urtegt. 29, tlf. 68 08 68	8.30 19.00	11.00
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neuberget. 15, tlf. 55 07 71	8.15-9- 11.30	10.00
<i>Vår Frue Villas kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	—	8.30
<i>Grefsen kapell</i> , Gladsvei 23, tlf. 212355	—	9.30
<i>Lunden kloster</i> , Trondheimsv. 309, tlf. 21 25 87	—	9.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 2209	8.00	10.45
BERGEN: <i>St. Pauls kirke</i> , Christiesgt. 16, tlf. 15 410	8.00 9.00	10.30
<i>Vår Frue kirke</i> , Helleveien	—	9.30
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappelenstgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongensgt. 9, tlf. 1438	8.30	10.45
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V.s pl. 1, tlf. 1168	8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvgaten 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haraldsgt. 21, tlf. 3195	8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresia kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegaten 3, tlf. 24 225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: <i>Mariakapellet</i> , Weidemannstgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romerikstgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikael's kapell</i> , Ryggeveien 24	—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverresgt. 26, tlf. 50 793	7.45	10.45
STABEKK: <i>Maria Kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30	10.45
STAVANGER: <i>St. Svithun kirke</i> , Dronningstgt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.30
SYLLING: <i>St. Hallvards kapell</i> , tlf. 84 90 28 (Drammen)	—	—
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordgt. 1, tlf. 11 949	—	10.45
<i>St. Olavs kapell</i>	8.00	—
TRONDHEIM APOSTOLISKE VIKARIAT:		
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> , Prinsensgt. 2a2. Biskopen og prestegården tlf. 21 214	8.30 19.00	11.00
<i>St. Elisabeth Hospitals kapell</i> , Ila, tlf. 21 670	6.30	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flintegaten 5, tlf. 2779	8.00	11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 1100	8.30	11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , tlf. 7558 <i>Mariabøimen</i> , Nørve, tlf. 7184	8.30	11.00
DET APOSTOLISKE VIKARIAT FOR NORD-NORGE:		
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke</i> , Storgaten 94. Biskopen og prestegården tlf. 3604	8.15	10.30
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Mellomveien 15, tlf. 2101	6.20	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 21 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Elisabeth Inst.</i> <i>St. Mikael's kirke</i> , Strandgt., tlf. 1392	8.00	10.30
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaktør: Pater Hallvard Rieber-Mohn.

Redaksjonens adresse: Neuberggaten 15, Oslo 3.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo.

Kontortid: 9—16. Lørdag: 9—14. - Tlf. 42 31 70

Boligtelefoner: Redaksjonen 55 07 71.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 20 pr. år - Kr. 10 pr. ½ år. Utlandet kr. 24.

Annonser: 10 dager før utg.dagen (se nederst på omslagssiden). 24 nummer årlig. - Postgiro 153 21

FRA RETT TIL MISBRUK

Vi har ofte talt foreldrerettens sak her i «St. Olav» — den umistelige og grunnleggende rett mennesker har til, innen meget vide grenser, å bestemme over sine mindreårige barns levesett, oppdragelse, utdanning og velferd. Denne vår iver er ingen tilfeldig grille: Vårt eget århundres politikk har løpt storm mot den retten. At en stat er «totalitær» betyr jo nemlig ikke bare at den er tyrannisk — slike samfunn har alltid fantes. Det uttrykket sier også noe om den *effektivitet* som nåtidens sentraliserte maktutøvelse kan legge i det, dersom den vil ta barna ut av foreldrenes hender og forme dem etter ønske — noen ganger direkte mot foreldrene og deres verdisyn.

Det skjer, drastisk og brutalt, hver dag bak jernteppet. Den katolske kirkes seige, uopphørlige kamp i disse landene kommer ikke minst av at den nekter å vike en tomme når det gjelder å fastholde denne menneskerettigheten. Ikke bare på katolske foreldres vegne, ikke bare etter kirkeretten, men på alle menneskers vegne, etter *naturretten*. Den har så lang hukommelse, Kirken — den vet hva som står på spill. Ikke bare for oss kristne, men for alle som har foreldreansvar. Staten har aldri noensinne eller noe sted vært noe tillitvekkende og naturlig forsyn for mennesker i vekst. Her må foreldrene ha det siste ord. Og problemet er ikke bare et jernteppe-problem. At det, i en mildere, men ikke ufarlig form, melder seg i et land som vårt, hvis demokratisk opprøp og velmenende myndigheter vitterlig har undertegnet FN's menneskerettighets-erklæring, skyldes en blanding av svikt i prinsipp-tenkningen hos våre mektigste politikere og en merkelig likeglad almue-undergivenhet hos dem som ikke personlig føler seg rammet av den lindrige ensretting av vårt skolevesen som vi er vitne til.

Men denne gang er det ikke friskole-saken vi vil skrive om, til tross for at en forstemmende stortingsdebatt sist fredag kunne gjøre det naturlig.

En avismelding fra Sverige får oss, for en gangs skyld og over en viktig, aktuell sak, til å vikle tråden opp fra den motsatte enden, og stille spørsmålet: Foreldreretten — er den absolutt og uavkortet? Svaret er selvsagt nei. Lovgivningen hos oss og i alle siviliserte land begrenser eller opphever foreldremyndigheten hos mennesker som er avgjort uskikket til det ansvar den med-

fører. Hos oss i Norge fungerer dette inngrepet fra det offentlige side bare når det er *nødvendig*, ut fra normal sosial samvittighet, almen rettsfølelse og sunn sans. Der finnes jo dessverre foreldre som er eller stiller seg slik at samfunnet — vi alle — må verge deres egne barn mot dem. Det er vondt og trist — men det er riktig. Så langt — alminnelig enighet.

Men så har vi «grensetilfellene». Der setter visst manges tvil inn. I Sverige har en svært ekstrem og sensasjonspreget kristen sekt, som også er virksom i Norge, en forkynnelse av helbredelse ved bønn og håndspåleggelse som i påviselige tilfeller har sjaltet ut livsviktig legebehandling — angivelig med troens og Guds ords autoritet. Ett av disse tilfellene er nylig endt i rettssalen, og har ført til dom over et foreldrepar som villedet av en slik forkynnelse lot sitt barn dø. En synes synd på foreldrene — tapet av et barn, rettens og folkemeningens anklage og dom, den våknende erkjennelse av et uopprettelig misgrep og et knusende ansvar; det er mye å bære. Men en forstår også retten: Her foregår noe sykt og farlig. Det kan spare andre liv at der blir sagt tydelig i fra. Retten har villet være lærer og rettleider, i det som kalles «generalpreventiv» — dvs. alment forebyggende — retning.

Men det var altså i Sverige.

Vi synes det kan være nyttig å peke på to ting i denne forbindelse. Den ene er at et like tragisk tilfelle, rettssaken inklusive, når som helst kan bli aktuelt hos oss. Den andre er, at hos oss bør vi ikke sitte rolig og vente på at rettsapparatet fastslår selvfølgeligheter — når det kommer til orde er gjerne uopprettelig skade allerede skjedd. Der finnes både andre veiledere og andre myndig-

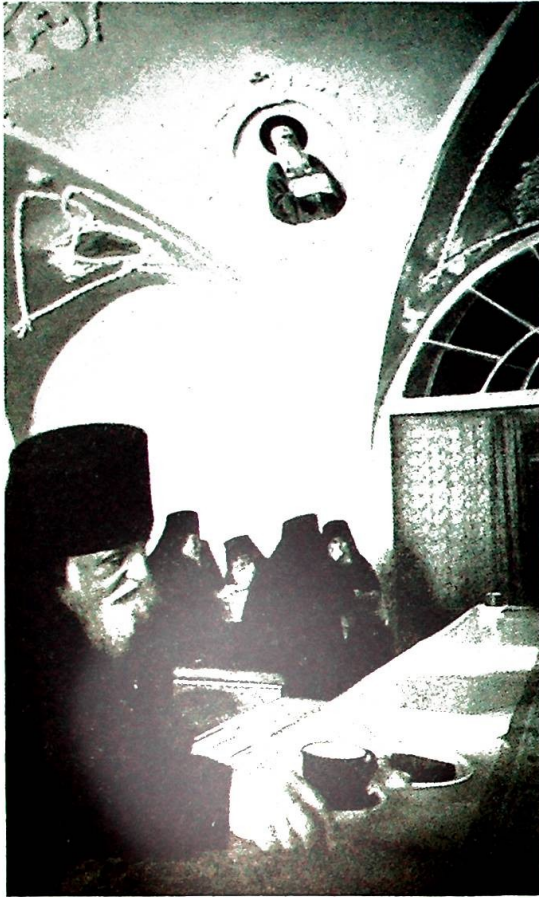
(Forts. side 173)

KRUSTSJOVS TO

DEN ORTODOKSE KIRKE GÅR UNDER JORDEN IGJEN

Klosterlivet er en del av Russlands gamle kultur. Idag er det atter truet med utsløttelse.

Diskusjonen om Nikita S. Krustsjovs besøk har vært heftig, av og til lovlig enkel. Det eksisterer for eksempel en anti-kommunisme hos oss som ganske visst protesterer med styrke og med stor rett mot de grusomheter han står til ansvar for, men som også betrakter vår gjest og hans håndlangere som fordømte. Uten direkte å preke korstog mot kommunismen, avviser representanter for denne linje ofte enhver form for kontakt og dialog. De vet at motstanderen ofte spiller med falske kort — men de glemmer eller vedstår seg ikke at det kristne ansvar for andre mennesker gjelder venn og fiende. Hva katolikker angår er en slik holdning i strid med pave Johannes XXIIIs ord i *Pacem in Terris*. På den annen side: det har sikkert vært en tendens til ensidig og blåøyet optimistisk fortolkning av den nye linje i russisk kulturpolitikk og utenrikspolitikk.

Begge standpunkter, tatt ut av sammenhengen, er haltende. Russernes hersker er ikke så enkel som han ser ut. Han er i høy grad en herre med to ansikter, og vi er nødt til å regne med det. Han er mannen bak tøveret i russisk mentalitet, han er også mannen som lot sine divisjoner rulle gjennom Budapest. Han er leder av den gruppe kommuniststater som innser at en atomkrig idag er vanvidd, og han har tatt konsekvensen av sitt syn — som da han slo til retrett i Cuba. Han er, som han sier, en fredens venn. Men opptakten til Cuba-krisen var et militærpolitisk trekk verdig en gangster. Og han er man-

nen som må ha et hovedansvar for en ny bølge av følger mot Russlands kristne — ikke med ild og sverd, men med lovens kalde bokstav. Han er mannen som for to uker siden sto nede i Egypt og oppfordret afrikanerne til å kaste misjonærer og andre «imperialistiske» levninger på sjøen — han er mannen som i denne måned skal bo med sin familie på Bygdøy, en godslig bestefar.

Vesten kunne faktisk hatt verre motstander i Moskva, det er sant. Vi må også være fullt klar over at det vil bety en internasjonal krise av uoverskuelige dimensjoner og med rikelig rom for fatale feilgrep hvis det skulle hende ham noe under besøket. På den annen side, vi skal ikke la oss blinde. I Russland jages og plages våre kristne brødre i en ny storstilet aksjon for å utrydde kristendommen i kommunistenes rike.

Den ortodokse kirke er igjen i ferd med å gå under jorden.

Det har tatt nesten fem år før verden har fått greie på den dramatiske vending som har foregått i den religiøse situasjon i Russland. I det ytre viser sovjetregjeringen en liberal politisk holdning i slike spørsmål, på det indre plan er det satt igang en aksjon som skal likvidere religionen. Moskva har stilt seg imøtekommende overfor Vatikanets forsøk på å innlede kontakt, man bifalt Johannes XXIIIs arbeide for freden, det ble vist forståelse for ønsket om å sende ortodokse observatører til Konsilet. Man gikk så langt at man innbød eksekutivkomitéen i Kirkenes Verdensråd til å holde et møte i Odessa i februar i år. Men bakom skjer noe annet: planmessige, ateistiske angrep med det klart definerte mål å utrydde de siste rester av religion i folket. «Administrative forholdsregler», trakassier, massepsykologiske midler og direkte propaganda mot det enkelte individ blir tatt i bruk. Våpnene blir rettet mot mennesker hvis eneste forbrytelse er at de tror på Gud.

KATAKOMBENES NATT

Idag kommer meldingene om denne aksjon stadig tettere. Og så innviklet er dobbeltspillet at det til og med forvirrer kommunister. Etter den siste utvikling har nok Vatikanet vært nødt til å vise større tilbakeholdenhet i sine kontakter med kommunistverdenen. Stilt overfor trusselen om at den avspenning som pave Johannes innledet skal bli til intet, er det fra italiensk kommunisthold rettet åpen kritikk mot Moskvas kampanje.

Det er en grusom tid for de russiske troende vi nå får høre om. Igjen er det katakombenes natt for dem etter at de i noen relativt fredlige år har følt at forfølgelsene var over. Den russiske kirke steg opp igjen av asken, samlet sine troende om seg i stadig tettere skarer og gjenoppbygget sine kirker — det var det utrolige som man så i Sovjet etter at tøveret var innledet. For mange i vest var det kanskje beviset på at Gud aldri hadde overgitt denne kirken, de ortodokse og de romersk-katolske kom hverandre nærmere.

Den russiske kirke har jo lidd under uhyggelige og ofte meget blodige overgrep helt siden 1917. Før siste krig var den nesten beseiret, den ble fysisk sett knust i årene 1937—1940. Men krigen forandret meget. Stalin ble tvun-

NSIKTER

get til å normalisere sine forbindelser med kirken. Menighetene fikk igjen komme sammen, noen klostre og presteseminarer ble tolerert. Etter Stalins død, viste regjeringen seg enda mer imøtekommende, i årene 1954—1958 nøyte kirken en stor frihet. Frem til 1959, da skjedde forandringen. Fra det året ser man igjen tegnene på en oppgjort plan for endelig å tilintetgjøre de kristne.

ILYITJEVS PLAN

Offisielle ble liksom forfølgelsene først gjennom en tale som L. Ilyitjev holdt den 26. november ifjor i sentralkomitéens ideologiske kommisjon. Han var sjefredaktør i Pravda i Stalins siste leveår og er idag formann i den «ideologiske kommisjon» og medlem av sekretariatet i kommunistpartiets sentralkomité. Denne person, som i all stillhet har vært betegnet av landsmenn som et fjols — i tilfelle et farlig fjols — har trukket opp linjene i kampanjen mot de kristne.

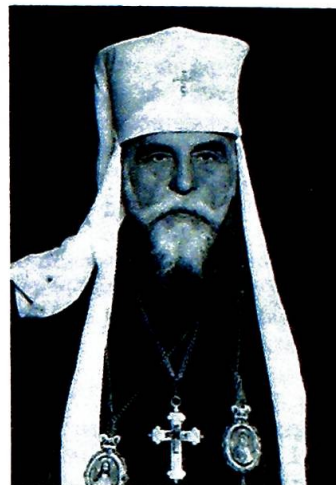
Ifølge Ilyitjev er nå alle mysterier løst når det gjelder livets opphav, mennesket, historien. Sputniker og kjemi har avløst miraklene, de russiske romfarerne så hverken Gud eller hans engler da de sirklet rundt kloden. I religionen blir menneskene ulykkelige — og skader det kommunistiske samfunn. Det er tid for å vende tilbake til «lovlige former».

«Lovlige former», det uttrykket er noe spesielt for denne aksjonen. Det flyter sjelden blod. Riktignok har slike ting skjedd også denne gang, metropoliten Nikolaj døde under tvilsomme omstendigheter og munken Ounka fra klosteret i Potchajev ble pisket ihjel. Men det er idag

Den russiske diktatoren kan smile og le — men også true og rase: En bondsk jovialitet brytes med «realpolitikernes» kalde jorruft.

Hjem fra
Sibir
etter 17 år

Mgr. Slipyj.

Den hardeste og mest hensynsløse av Sovjet-regjeringens utryddelseskampanjer mot den kristne kirke rammet de 6—7 millioner katolikker som var forenet med Rom, særlig i Krustsjovs eget hjemland Ukraina. Deres erkebiskop, Mgr. Slipyj, ble mot slutten av pave Johannes XXIII's regjeringstid overraskende nok frigitt av de kommunistiske myndighetene etter hele 17 års fangeskap og lidelser i Sibir. Han oppholder seg nå i Rom.

Der er ingen tegn til at Sovjet-samveldets innbitte fiendtlighet mot enhver romersk-katolsk kristendom på russisk grunn kan bli mildnet det aller minste.

unntagelser. Nå er våpnene alle de sovjetiske lovene, gamle og nye. Taktikken er å ødelegge den gjenstridige kirke gjennom strikt, kynisk bruk av disse lovene.

Kirkene må fjernes, ødelegges med alle tenkelige, «lovlige» påskudd. I løpet av et par år er hundrevis, tusenvis av kirker og kapeller stengt og direkte ødelagt, først og fremst i Ukraina og Hvite-Russland.

Menighetene må kveles økonomisk. Prestene som hittil har betalt samme skatt som andre arbeidere, blir pålagt skatt herefter som frie yrkesutøvere, det vil i Sovjet si en skatteprosent på 83. En prest som får 400 rubler av sin menighet får beholde 68 rubler. Menighetene må tredoble sine bidrag hvis de klarer det.

Salg av vokslys, en fast inntekt, er erklært for illegal handel. Menighetene blir pålagt bidrag til fredsbevegelser osv.

SPRENGT MED DYNAMITT

Hva vet vi konkret om resultatet hittil? Jo, på bare fire år har myndighetene fått redusert antall kirker til det halve. I følge en offisiell russisk kilde var det i 1962 ikke mer enn 11 500 ortodokse kirker igjen, før 1959 fantes det mellom 20 000 og 22 000. Et av påskuddene for å ødelegge kirkene er trafikkproblemer, byplanlegning. Nylig ble det reist krav om at også Åpenbaringskatedralen i Moskva måtte rives. De er en kirke som har en spesiell betydning for de troende, det er en av de få i Moskva som klarte seg gjennom Stalin-tidens voldsomste angrep. Og det var der metropoliten Sergej fire dager etter krigsutbruddet i 1941 holdt den historiske talen hvor han manet folket til å sette seg til motverge mot de tyske angripere.

En stor del av kirkene er brutalt jevnet med jorden. Om kvelden er menigheten til vesper, neste morgen finner de troende igjen bare en øde, flat tomt. I løpet av natten

er kirken sprengt med dynamitt av en militærkommando, restene er slått ned og marken er jevnet med store maskiner.

Angrepene på de vel 70 klostre man inntil 1959 hadde tolerert har vært en enkel sak. Ingen lov beskytter slike samfunn, de eksisterer simpelthen ikke for loven. Munkene berøves enhver mulighet for å skaffe seg det mest nødvendige. I klosteret i Potchajev får de beholde sine celler, men de får ikke engang lov til å dyrke noe i de små kjøkkenhavene sine. Mange steder reddes munkene bare av tapre venner som smugler inn mat. Søsterkongregasjonene plages på mange måter, blant annet med «legebesøk».

Resultatet? Bare 30 klostre igjen, de fleste av dem «døende».

«VI BLIR FORFULGT — —»

En gruppe turister som besøkte Sovjet i 1963 har fortalt: «I Tiflis så vi en hel del kirker som var laget om til gymnastikksaler, verksteder og biblioteker. Presteseminaret i Odessa har blitt et elektronisk forskningsinstitutt. I Lvov har man bl. a. laget en kirke om til tekstilfabrikk. I Ukraina hvisket de kristne til oss: «Kirken henger i en tråd. Fortell det. Vi blir forfulgt, men vi er gode borgere. Våre kirker blir plutselig lukket om natten. Hver dag venter vi det verste...»

Bevis på bevis kan settes opp. Presteseminarene knekkes, valfartsstedene sperres og herjes, dåpens sakrament blir forbudt av helsemessige grunner, det betraktes som en forbrytelse å innskrive en mindreårig i et religiøst samfunn osv. Det har kommet forbud mot at barn og ungdom mottar sakramentene og i det hele tatt går i en kirke.

Det er forbudt i de store byene å holde messer om hverdagene, hver preken må godkjennes — og det er satt igang en kampanje mot enkelte troende. Bare i Ukraina arbeider 70 000 agitatorer med enkeltindivider og små grupper for å rive dem vekk fra «kirkens grep». Alt settes inn på å skape en ren ateistisk undervisning i skolene og det skal opprettes lærestoler i «vitenskapelig ateisme» ved en rekke universiteter og høyere læreanstalter. Nye seremonier ved dåp og bryllup gjøres «festligere».

Hvorfor dette grusomme dobbeltspill? Vi kjenner ikke svaret, vi kan bare komme med gjetninger. En av dem er denne: den veldige oppblomstring som fant sted i den russiske kirke i femtiårene, viste at kristen tro i høy grad var levende i Sovjet — og ikke bare blant barn og gamle koner. Kanskje er det denne livskraft i kirken som volder de sovjetiske ledere hodebry, den stemmer ikke med de marxistiske teorier.

Nikita Krustsjov:

«*V*i ønsker en hver som går inn for fredens sak velkommen, selv når vedkommende fremlegger oppfatninger som er forskjellige fra våre. Selv om Kirken må betraktes som den vitenskapelige kommunismes ideologiske motstander, har vi kommunister for ikke så lenge siden gitt vår støtte til uttalelser fra den katolske kirkes overhode pave Johannes XXIII, og vi gir nå fremdeles vår støtte til pave Paul VI.s uttalelser angående fredens bevarelse og pavens oppfordring til løsning av stridsspørsmål mellom folkene gjennom forhandlinger.»

(Fra en artikkel nylig i Moskva-tidsskriftet «Kommunist».)

DOM CHRISTOPHER DELANEY:

SOGNE

A «bygge» en kirke kan være et ganske cristig foretagende — i mer enn én forstand!

Blir De svimmel av dette bildet?

Vi skjønner litt mer fra uke til uke av hva Konsilet betyr for oss. Langsomt aner vi etter hvert at det ikke bare er et paradenummer på TV-apparatet eller en nødvendig konferanse av Kirkens pave og biskoper, men en veldig kraft som utfordrer hver enkelt av oss. Vi rives ut av våre små og store ghettoer, vi trekkes etter ørene ut av vår lille, ganske behagelige eksklusivitet og settes rett ned i en veldig, skakende, nesten uforståelig verden med ordene: gå ut og arbeid i denne verden for Kirken. Vær apostler igjen.

Da blir ihvertfall noen hver av oss litt svimle og engstelige.

Denne utfordrende, åpenhjertede artikkel som vi bringer her, er skrevet av Dom Christopher Delaney, som inntil nylig har arbeidet i et stort industrisogn i Nord-England. Det er tid for å diskutere mange ting, sognene, våre skoler, det vi gjør for de unge, vår holdning utad. Og denne presten gjør det med en beseirende åpenhet. Han taler ikke fra kateketret til ofte overarbeidede og ensomme sogneprester, han tar både prest og menighetsråd og legmann med seg på en liten inspeksjon av «maskineriet». Og stiller spørsmål som visstnok bør besvares så fort som mulig.

Teologien, studiet av Gud og Kristi lære har gjennomgått en fundamental forandring i løpet av de siste tyve år. Vår tro er ikke lenger en slags forsvarsmekanisme som kan brukes til å avverge angrep fra ikke-kristne. Og fordi vår tro ikke er under angrep, har Kirken anledning til — og har benyttet denne anledning på Konsilet — til å undersøke sine doktriner,

— SOVER DET?

ET NYTT BLIKK PÅ GAMLE METODER

for å se om de har en form og et sprog som blir hørt idag. Det må her understrekes at vi ikke diskuterer doktrinene i seg selv, bare måten de presenteres på. Opp til nå har *Ecclesia Docens*, Kirken som læremyndighet, gjort alle anstrengelser for å vise verden, at det katolikker tror, ikke betyr noe brudd med fornuften. Med andre ord, vi er blitt fødd opp på en tro som skulle være et bolverk mot angrep. Og den er presentert for oss på en slik måte at den bare kunne brukes i én hensikt, for å beskytte den enkelte katolikk. Vi er vokst opp med en slags beleiringsmentalitet. Men når ikke noe angrep kommer, oppdager man fort at den tro vi har fått som lærdom er totalt ubrukbar for oss, til tross for at grunnlaget er sunt og riktig.

EN NY SITUASJON

Idag er folk rundt oss ikke spesielt opptatt av hva vi tror på, og de er stort sett indifferente overfor religionen. «Jeg går aldri i kirken, men jeg gjør aldri noe galt heller», heter det av og til. I denne situasjon må vi igjen tenke gjennom vår tro. Det vi trenger og trenger hårdt er at troen blir presentert på en slik måte at den kan bli spredd eller sådd, for å bruke et uttrykk fra evangeliene. Vi trenger ikke en tro vi kan gjemme oss bak og være trygge med. Hvis vår tro er den sanne tro, må vi gi den til andre. Men hvis den ikke blir gitt på en måte som ikke-katolikker kan forstå, sløser vi bort vår tid som apostler. Folk vil vite *hvorfor* vi tror. De er, særlig etter Konsilets åpning, virkelig interessert i den katolske kirkes «maskineri», og denne interesse øker med deres leting etter sannheten.

Skal vi være ærlige, må vi medgi at Kirkens maskineri er gammeldags og avlegs på enkelte punkter. Den bruker de samme læremetoder som de brukte for femti år siden — og femti år før det igjen. Men samtidig vil en som virkelig forsøker å undersøke dette maskineri også finne isolerte steder som faktisk har grepet den moderne tids egentlige tone og hvor katolikkene virkelig er interessert i sin religion. Dessverre er det langt mellom disse stedene, men resultatene de har oppnådd viser at deres forsøk og eksperimenter har lønnet seg. Dersom vi skal leve vår tro, dersom doktrinene vi lærer i religionstimene og i klasserommene skal ha innflytelse, og virke inn på vårt daglige liv som voksne i verden, må vi bli undervist i og gjennom sognet. Jeg snakker ikke om at sognet må være en ghetto. Gud forby det. Det jeg sier er at det er *i* sognet og *fra* sognet vi må få styrken til å gå ut og spre Evangeliet. Og det betyr en fullstendig omvurdering av våre nåværende sogn. Vi må granske de forskjellige funksjoner i sognet i lys av den nye teologi, for å se om Konsilets nye presentasjon av troen på noen måter berører livet i det enkelte sogn.

I lange tider har sognene på en måte bare vært ghettoer hvor man har gjort alt for å skape, blant annet ved hjelp av sammenkomster og små foreninger

«et katolsk miljø». Og et slikt miljø hadde sikkert sin store nytte noen år tilbake, da katolikker tildels ble gjort narr av, og av og til foraktet, og da det ikke var så mange katolske kirker som idag. Ennvidere hadde et slikt miljø og et slikt ghetto-system sine gode fordeler i en tid da katolikkene ikke hadde så gode utdannelsesmuligheter som de har idag.

TENÅRINGENE?

Og dette bringer oss til skolene:

Stort sett er våre unge katolikker idag bedre utdannet enn før.

Det er ikke tvil om at dagens barn får en meget bedre utdanning og har flere hjelpemidler for å lære enn forrige generasjon. Gjennomsnittseleven er skarpere, vet mer og lærer forttere med alle de moderne hjelpemidler som står til disposisjon. Vi venter da den samme fremgang i religionsundervisningen. Men det

(Forts. neste side)

Kirken og den kommende slekt — er avstanden så stor som på dette pussige svenske øyeblikksbildet?

er trist å konstatere at de fleste steder blir det undervist i vår tro på samme måte som i de siste femti år. Og med den samme hensikt: å forberede mot angrep. Man lurer på om skolerommet egentlig er det beste sted for å fortelle de unge om deres religion. Om elevlærer metoden er den beste. Kanskje det ville bli bedre hvis en møttes i en mer avslappet atmosfære for sin religionsundervisning og ble oppmuntret til å gå inn i en fri og åpen diskusjon med læreren om religiøse spørsmål. På den måten ville den unge oppdage troen, ikke bare lære den. Den altfor akademiske fremgangsmåte i gjennomgåelse av katekismen, en katekisme som heller ikke er den beste, vil ofte snarere ta fra den unge katolikk lysten til å lære noe, enn gi ham mot til å leve sin tro. Stort sett er det kanskje ikke så rart at de unge, når de forlater skolen uten å få en videreført undervisning, står fremmed overfor troens mysterier. For hva gir vi tenåringene når de forlater våre skoler?

La oss se på hva vi byr dem.

Det er ikke rart at sammenkomster i mer selskapeleg form i sognet idag har liten appell for de unge. Trenger man fremdeles hyggekvelder og dans i menighetslokalene for å holde sin tro levende? Noen kanskje. Men jeg tror, med et blikk på alle de som ikke kommer til slike arrangementer, at majoriteten ikke gjør det.

Men hva bys som alternativ? Svaret er ganske enkelt: ingenting. Hva får katolikker ut av det nåværende sosiale program i sognene.

Svaret er igjen: ingenting.

Ingenting, dersom vi mener åndelig hjelp, ny styrke. De har fordel av å møte andre katolikker, men på bekostning av ikke å møte andre som ikke tilhører Kirken. Jeg fordømmer ikke slike arrangementer og sammenkomster, jeg sier ikke at det ikke skulle være noe slikt i sognene. Det jeg sier er at vi behøver noe mer solid, noe annet.

HUSBESØKENE?

Der er andre spørsmål: prekenen for eksempel. For mange mennesker er søndagsprekenen den eneste muligheten de har i løpet av en uke til å få instruksjon i sin tro. Men får de instruksjon? Alle meddelelsene tar sin tid, så følger en homilie omkring dagens evangelium. Er det dette vi venter av presten idag? Meddelelser kan dupliseres og henges opp bakerst i kirken, pengespørsmål kan overlates, for eksempel til legfolkene — for å få mer tid på prekestolen til virkelig undervisning. De troende trenger tross alt undervisning, ikke bare veltalenhet. De trenger hårdt til noe de kan ta med seg, ikke tilbake til hjemmet, men ut i verden.

Enn videre: prestens husbesøk. Må også denne form for apostolat nyvurderes? Kan man ikke heller samle familier i små grupper sammen med presten i et privat hjem for å diskutere troens problemer?

Og: Hva kan legfolkene gjøre i sognene? Kirken trenger legfolkets innsats, men hvordan? Opp til nå har katolikker — med et par sjeldne unntagelser — aldri gjort noe særlig i sognene — fordi det ikke har vært noe særlig viktig for dem å gjøre.

Å gjøre forberedelser til sammenkomster er ikke å arbeide for sognet. Har det gått opp for noen av dem som klager over at det kommer så få til slike sammenkomster, at det er fordi en ikke ønsker slike tilstelninger mer? Jeg sier at vårt nåværende sognesystem

«IVANS BARNDOM»

«St. Olav» kan ikke anmelde alle filmene på våre kinoer, men vil gjerne veilede til det gode og severdige. Her er tre filmverker, et russisk, et fransk og et amerikansk, som på hver sin måte formidler ekte verdier til seerne.

En russisk filmuke har vi bare kunnet følge sporadisk — den synes å ha vært forsiktig sagt ujevn. En svulstig og barnslig propagandafilm om opprørske matroser og en kvinnelig parti-kommissær under revolusjonen i 1917 («Den optimistiske tragedie») var bare ufrivillig komisk — avgjort intet eksportprodukt! Av det fineste karat var derimot «Ivans barndom» — skildringen av en 12-årings liv i partisan-styrkene under siste krig. I ypperlig fotografering og med virkningsfulle kontraster mellom barns sorgløse lek i fredstid og deres hjerteskjærende «rolle» i krigens skitne, blodige og hatfylte drama, blir den en fryktelig anklage mot alle som fører krigens tragedie inn over en befolkning. *Kotia Burliajev* spiller den spinkle, uferdige unggutten med det følsomme ansiktet, — om natten plaget av maredrømmen om drapet på moren, om dagen stivnet i et hat og en vilje til hevn som er for tung for så smale skuldre. Regissøren (*Andrei Karkovski*) forteller sin historie med hjertelag og stor artistisk myndighet, hjulpet av en fotograf (*Vadin Jasov*) som visst vet alt om lys, døgnet rundt. Og filmens undertone er en menneskelighet og en kjærlighet til freden så ekte, at ingen propaganda-parole stamper den frem av jorden slik uten videre. Det gjør en glad.

«PARAPLYENE I CHERBOURG»

Ungdom og kjærlighet kan forgylle alt — absolutt alt. Som for eksempel en bensinstasjon, noen regnvåte gater i en egentlig uskjønn havneby, en paraply-butikk, en jernbane-restaurant.

har lullet våre vugge-katolikker i søvn. Vi trenger en forandring som kan få sving på vuggen og få alle til å våkne opp. Og denne forandring må skje i form av en ny presentasjon av vår lære, slik Konsilet har sett det som sin oppgave. En gjennomgåelse. Et slikt nytt syn på troen vil være den surdeigen i sognelivet som kan få folk til å forstå sine forpliktelser overfor hverandre og overfor den verden som de må bringe tilbake til Kristus.

(Noe forkortet.)

Jacques Demy's grundige prisbelønte film «Paraplyene i Cherbourg» er så skråsikker på det urgamle temas absolutte bærekraft, at den satser usedvanlig dristig — dette er en garasje-Romeo og en butikkpike-Julie, en «prosaisk» hverdags-romanse skildret så poetisk at vi (seerne) endog aksepterer at *samtlig*e replikker i filmen (endog postbudets, billettørers og kelneres!) er *sunget*, som i en opera!

Catherine Deneuve og Nino Castelnuovo skildrer meget vakker et kjærlighetspar som snubler i starten. Det har visst hendt før: De tar ekteskapet på forskudd før hans militærtjeneste skiller dem i to år. Det «får følger»; den lange adskillelsen dreper de beste troskapsløfter hos så purunge og uferdige mennesker, og de bygger begge opp igjen, med en del resignasjon og en del ungdommelig tilpasningsevne, sine liv på hver sin kant. Der kommer «lykke» ut av det også — men høysangen fra filmens begynnelse, skildret med stor poetisk skjønnhet midt blant bilringer og paraplyer, går ugjenkallelig tapt. Den stemmes ned til en hverdagens og minnes forsiktede melodi, som det jo også ofte skjer i livet. «Paraplyene i Cherbourg» forteller noe tidløst sant om kjærlighetens glede og smerte, og den gjør det med medfølelse, smak og klokskap.

«SYV DAGER I MAI»

er en slags «Dr. Strangelove» tappet for den sistnevnte filmens artistiske, men dypfryste og kyniske humor omkring et dystert emne: Atomkrigens mulighet gjennom en svikt i «den menneskelige faktor». Den forteller spennende og forholdsvis sannsynlig om en krigsgal generals militærkupp i Washington anno ca. 1970, og er et intelligent og veltalende innlegg for en sannhet som allerede Clemenceau uttrykte med kraft: «Krig er en altfor alvorlig affære til at den kan overlates til generalene». Burt Lancaster spiller intenst og skremmende den psykopatiske generalen, Kirk Douglas er — som vanlig — uinteressant i rollen som hans medarbeider, mens den fine karakterskuespilleren Frederic March gir et overbevisende og sterkt bilde av en demokratisk president i tvekamp med diktaturet og krigen. Filmen savner de to foran nevntes forfinede artisteri. Men den er avgjort severdig — blant annet som et talende vitnesbyrd om den etiske uro som omgir atomkrigens trusel også i amerikansk opinion.

X.

FRA RETT TIL MISBRUK

(Forts. fra side 167)

heter som først bør skride til verket. Hittil har de forholdt seg påfallende passive.

Først vil vi her nevne «veilederne» — de kristelige. De bør ikke bare innse at den evangeliske praksis å be for syke mennesker er en selvfølge og slett ikke er antastet av noen. De bør også si fra om misbruken av denne praksis. Om lederne i sekter av denne art unndrar seg en hver form for «kirketukt», så tror vi de øvrige kristne i dette land kan gi et langt sterkere og mer samlet, slagkraftig uttrykk enn hittil for det ukristelige i en så falsk og usunn forkynnelse.

Og så er der Helsedirektøren. Hans myndighetsområde gir ham så vidt vi kan skjønne, adskillig mer handlefrihet enn han hittil har brukt. Kulturpolitikeren Karl Evang's ofte usaklige nedvurdering av kristendommen som sådan, er velkjent. Men den angår ikke saken. Saken er her like enkel for oss som for ham: Trosfrihet og foreldrerett er hverken lovlige eller kristelige motiver for å unndra barn legehjelp og medisin.

HRM.

Av «St. Olav» for 75 år siden

«OS ULYKKELIGE»

Hvad kan vi gjøre for at vi ikke blot kan vie pennen til oppbyggende artikler? Lader man maaske os par arme katholicere i fred? Nu slaar kirkebladet og kjøkkenbladet sine pjalter sammen imod os ulykkelige.

«Mrgbl.» bragte nemlig den 27 de f. m. en boganmeldelse, respektive en artikel imod den katholske kirke og artikelen optoges som «spek» i «Morgenp.» for 11 te ds. Det er vor «stille og skjulte, men saa iherdige virken» som har bevæget «Mrgbl.» til paany at støde advarende i sin papirlur.

«NOKSAA PROBAT»

I Karsjø i Helsingland blev for et aar siden en skomager lynchet, nemlig skudt, fordi han var en forbryderisk kar, der ikke lod folk have ro. Nylig er en tidligere straffange av samme slag ligeledes bleven lynchet — hovedet blev slaet itu paa ham. Den slags justis kan have sin farlige side, men er vist noksaa probat.

BYENS LYS

Den elektriske belysnings dage i New York er ude, selskaberne maa stanse sin virksomhed. De menneskeliv den har krævet gaar i hundreder, og de utbetalte skadeserstatninger overgaar det tredobbelte af samtlige selskabers aktiekapital. Byen skal atter have gas.

HVORHEN?

Portugals gesandt i St. Petersburg, baron de Santos er pludselig forsvunden fra sin post; man ved ikke hvorhen.

«— I BETIMELIG TID»

Hvad en amerikansk redaktør tænker om helvede viser «Sioux City Journal» hvori det ordret heter: «Helvede er det mest ubehagelige og uanstændige sted som noensinde er blevet opdaget av astronomer, og der gives vel neppe nogen større fornærmelse end at bede nogen at reise til helvede. Intet kunde være en dannet person mere imod end at sidde over en ild og i utallige tidsaldre igjennem at maatte steges langsomt. Lad os derfor alle forsøge at være ædlere og bedre mennesker og i betimelig tid fornye vort abonnement.»

EMIN PASCHA (forts.)

Dr. Peters som for tyske penge drog ud at opsøge Emin pascha er bleven overfaldet, hans skare blev opreven, han selv dræpt.

VÅR PRIMSTAV

BOTOLVSMESSE, 17. juni. St. Botolph grunnla et kloster i byen Boston i Lincolnshire år 654. Det ble ødelagt av vikinger i 870. Byen har sitt navn efter helgenen: Botolph's Town, Boston. I gammel tid var det stor ferdsel til Boston fra Norge. Dagens merke på primstaven er en abbed-stav. Alle røtter er løse og kan lett rykkes opp av jord som skal brytes opp.

BLIKK på TIDEN

OMKRING «KARDINALEN»

■ Det hører unektelig til paradoksene i vårt gledelig brogede åndsliv at den fransk-fødte filmkritikeren Nicole Macé's kyndige og intelligente filmkronikker blir trykt (om vel neppe skrevet!) på nynorsk i ukeavisen «Dag og Tid». Det gjør dem såvisst ikke mindre leseverdige.

I omtalen av den amerikanske filmen «Kardinalen», som etter hva vi ser og hører er blitt møtt med de mest ulike reaksjoner herhjemme, fra ekte grepethet til sint og skremt antipati, er Nicole Macé på sitt strengeste. Nå representerer denne filmen nettopp meget av det i amerikansk mentalitet som akkurat franskmennene lett får i vrangstrupen, og som kan gjøre dem vel strenge i kritikken. Endog urettferdige, nå og da. Men adskillig rett må en visst allikevel gi henne, når hun stanser opp ved mangelen på dybde i akkurat denne skildringen av «en sjels historie»:

«Sjølvt om «Kardinalen» gir oss eit utvendig sett sannferdig bilde av den katolske overgivinga i Guds vilje, trur eg ikkje at nokon katolikk i dette landet vil forsvare filmen mot kritikk eller åtak.

For denne filmen om dei djupaste truskonflikter manglar ein avgjerande dimensjon: Trua. Det blir snakka mykje om Gud, men Gud er ikkje til stades i Otto Premingers skildring. Ikkje ein augneblink let han oss få sjå inn i den fundamentale drivkrafta som støttar Pater Fermoyle og trusfellene hans. Med ein objektivitet som nok somme vil kalle rosverdig, ser regissøren den katolske verda utafra. Dermed går han glipp av sjølve den retten denne har til å eksistere. Sett frå denne synsstaden verkar prestens handlingar mest meningslause når det gjeld personlege vallsituasjonar, eller småborgarleg politisk når det gjeld den stilling kyrkja skal ta til verdsproblema.

Før Otto Preminger har mange filmregissørar skildra den truande i møte med Guds forferdelege vilje. I Hollywood, der religionen blir sett på som god salsvare, har dei gjennom åra laga dusinvis med høgdratiske filmar over temaet sjølvfornekting. Samanlikn desse spenningsladde hyllingane til den kristne heroismen med ein einaste film av Carl Th. Dreyer eller av franskmannen Robert Bresson, og De vil skjønne kva ein vaksen kunstnar kan seie oss om den uimotståelege krafta som ligg i Trua. I nokre av desse filmene, som Dreyers «Vampyr» eller Bressons «Ein dødsdømt er rømt», blir Guds namn ikkje ein gong uttalt, men Gud er ikkje desto mindre med. Slike verk er tenkt og laga ut frå eit sakralt perspektiv som Hollywood-produktet heilt saknar. For å gjere religionen til salsvare har Hollywood desakralisert Gud og gjort han til ein amerikansk demokrat, lovene hans stemmer over eins med Amerikas småborgarlege ideal og den milde røysta hans styrker dei rettruande amerikanarane i deira barnslege tiltru til forkrøpla åndsverdiar. — Så lenge ingen europear innbillar seg at han vil møte Gud eller den kristne røyndommen i slike storarta forfalskningar, vil det vere von for Europa.»

Fru Macé omtaler dessuten i sin anmeldelse filmens behandling av forholdet mellom religion og politikk, og utvider her perspektivet:

«Med omsyn til nokre fundamentale problem, er politikk for den meinige mannen like så vel som for dei fleste leiarane, blitt eit etisk spørsmål. Denne etikken har som første prinsipp menneskets rett til fridom og menneskættas rett til å leve, er forankra og har opphavet sitt i den katolske trua, og han er i eigentleg forstand «katolsk», dvs. universell. Med pave Johannes XXIII kom kyrkja atter i fremste rekkje mellom dei som forsvare desse prinsippa. Morskyrkja som i mange hundreår hadde sove frå Historia, vart rive med straumen og vakna opp att. Ei slik hending vil kanskje få konsekvensar som vi ennå ikkje kan fatte, og alt nå fyller ho oss med glede.

Men det er jo ironisk at nett dette vendepunktet for første gong blir skildra i ein film som «Kardinalen».

GODE NABOER OG SÅDANT MERE

■ «Reformatio romana» — en romersk reformasjon — har domprost Per Lønning kalt en sympatisk leder i «Kirkebladet» (23. mai). Han synes en skal være «meget forstokket» for ikke å glede seg over det tøvær som i de siste årene har preget den katolske kirke. Og ut fra en bredde i informasjonen som vel ikke så mange av hans kolleger eller legfolk i Den norske kirke deler, advarer han mot å oppfatte «løværet» som tilfeldig eller «taktisk motivert». Etter å ha nevnt de historiske forutsetninger for reform-katolisismen idag, skriver Lønning:

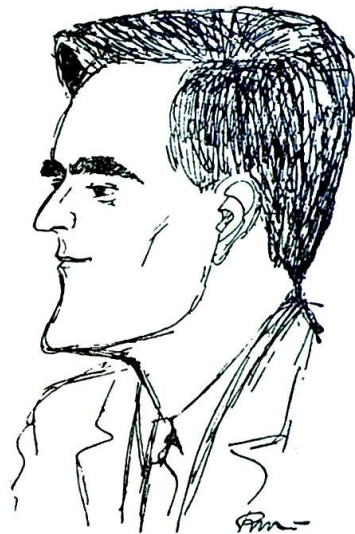
«Hva er det som skjer? Langt på vei: noe som minner om Luthers program. I løpet av en menneskealder er gudstjenestelivet totalforvandlet i vidstrakte katolske egner: for første gang på halvannet tusen år er det tale om virkelig menighetsgudstjeneste med aktiv deltagelse også fra det alminnelige legfolk. Bibelen er kommet til heder og verdighet i hjemmene. Og en ny forståelse av den kristnes hellighet som et «under i de tomme hender» er et slående apropos til det lutherske «simul justus et peccator» (samtidig rettferdig og synder).»

Her slår Lønning imidlertid bremsene på — og man forstår ham. Han er selv den første til å se og påvise hvor store — tilsynelatende uovervinnelige — læreforskjellene mellom katolske og lutherske kristne er idag, og tror ikke på noen enhet i bare økumeniske stemninger. Han synes lutherske kristne bør føle takknemlighet og nøkternt håp ved det som allerede er skjedd, følge utviklingen videre med forbønn, og

«overalt hvor våre veier og våre romerske brøders veier krysses, prøve å praktisere den broderlige samtale, med sikte på å hjelpe hverandre til felles avklaring. Ingen av partene er tjent med relativisering og fraternisering og kamouflering av reelle motsetninger. Men vi bør også skåne hverandre for en mistenksomhet som på død og liv skal klamre seg til tradisjonelle bastioner. Ikke minst ville det være tragisk om reformasjonens kirke skulle velge stagnasjon og forstening samtidig som Romerkirken synes å ha gitt seg inn på den sti som vi med rette og med stolthet regnet som vår: *ecclesia semper reformanda est* (kirken må alltid reformeres).»

Ordene røber en prinsipiell innstilling som gleder oss, men som vel ennå er lite representativ for norsk protestantisme som helhet — lukket og lite økumenisk som den gjerne fremdeles er. Men vi både håper og konstaterer at den stadig vinner terreng. Lønning mer enn antyder at det ville lette prosessen, om selv det meget spe katolske innslag i vårt hjemlige åndsliv ble stemt ned til større «beskjedenhet», og mener at vi utnytter flatterende kontraster: «Dagens katolisisme ville gjøre det lettere for f.eks. norske lutheranere å medgi dens løfterike sider, dersom den selv viste en klok forsiktighet m.h.t. å reklamere de samme sider på bakgrunn av vår hjemlige kirkes svakheter. Og dermed egge oss til å mobilisere motforestillingene.»

Som innlegg for fordragelighet og saklighet — begge veier — er dette kloke ord. Mindre akseptabelt er det unektelig, dersom det er ment som et generalforbud for katolikker når det gjelder, også offentlig og eventuelt kritisk, å vurdere kristendommens faktiske stilling og fremtid i deres eget land. Nett opp på en europeisk bakgrunn kan kanskje en katolsk kristen bringe en belysning som både avklarer og stimulerer, dersom det skjer uten ukjærlighet og proselytisme.

En opplagt, og ganske utbredt misforståelse slår ellers domprosten ned på, når han, også med vår fulle tilslutning, skriver:

«Hvilken nytte har Romerkirken av en viss moderne kulturopinion som hylder slagordet: vår egen norske kirke er så gresselig dogmebundet, takke oss til for katolisismens «åpne» innstilling. Enhver noenlunde selvbevisst katolikk må føle det trykkende å sole seg i slike stråler. Og over å bli benyttet av en utflytende religiøs opinion som ønsker å avstrefe alt som heter kirkelig og dogmatisk identitetsbevissthet! Hvilket forekommer!»

Det er såvisst ikke om det vi skal strides.

SLOTSDUER

■ Det er med meninger som det er med mat: Mye ligger i anretningen. I København har de — som i mange storbyer — altfor mange duer, og har satt i gang en utryddelses-kampanje mot det harmløse, men plagsomme fjærkre — fra Rådhuspladsen ut over mot periferien. Duer er jo avgjort spiselige, men på menyene når de vel i Norge knapt lenger enn til å bli adlet under betegnelsen «kramsfugl». Ryktet forteller imidlertid at en på visse København-restauranter kan se dem dukke opp på menyen som «et Par haandfodrede Slotsduer» — med pris derefter!

Denne verbale utskielise i det salgedyktige Danmark kom oss i tankene over et intervju i København-avisen «Information», med dansk indremisjons *grand old man*, pastor Chr. Bartholdy (16. mai). Det er meget friskt. Bartholdy uttaler — som pietister alltid uforferdet har gjort — svært upopulære og salte meninger om hva menneskers liv ofte er og hva det burde være. Men pastoren har dessuten frodighet og humor — det er faste dogmer, men fremlagt med god dansk menneskelighet. For dem som har lest ham gjennom årtier, er det interessant å se dette i hvert fall unorske: At en rystende kristen prinsippfasthet og et gripende kristent alvor slett ikke — i 1964 — nødvendigvis får anderledes troende (og navnlig ikke-troende) til virkelig å se rødt. Bartholdy kan, som indremisjonskristen, stille seg så skeptisk til den rommelige, humanistiske Grundtvig som han bare vil — de er nå født på den samme milde jord, med det samme vide utsyn. Alvorlig, også i formen, er han derimot når han kommer inn på statskirkeordningen: «Folkekirken» er, mener han, «håpløst foreldet» og «kristelig sett er vi langt nede i forhold til tidligere slektledd». Også dette er jo klar tale:

«Jeg spår at en dag vil Danmark og Norge følge den øvrige verden og skille stat og kirke ad.

Vi er noen fjols her i Danmark, og hva kan der ikke skje? I Norge ligger der for øyeblikket et lovforslag i Stortinget om at man godt kan være medlem av den norske kirke uten å være døpt. Hvor er vi henne? Vet det norske storting bedre beskjedt enn Jesus? Gjelder hans ord ikke i Norge? Det kom forøvrig en dame til meg for noen år siden. Hun ville gjerne døpes, men hun ville ikke komme til kirken.

— Døpte De henne ikke?

— Næh, jeg gjorde ikke. Hvis man ikke vil vite hva kristendom er, er man ikke kristen.

(Intervjueren spør om Bartholdy tror at folk vil fylle kirkene når de skal betale for det selv.)

— Det vet jeg ikke, jeg er også nærmest likeglad. For meg er det det åndelige liv det gjelder og jeg tror at Danmark og Norge må holde opp å ha en kirkelig form som på Valdemarkens tid og en administrativ ordning som stammer fra 325 år e. Kr. da keiser Konstantin tok seg av de kristne fordi han var klar over at der måtte en ideologi bak staten for å holde den sammen.»

TRUET BARNETRO

■ Det gjentar seg regelmessig hvert år, når humanetikerne skal «konfirmere» sine unge i Oslo Rådhus — en veteran holder frem for tenåringene en rekke gode verdier og målsetninger, i den mest forbausende ufølsomhet for i hvilken grad

disse idealer ikke bare har sine røtter i kristen *etikk*, men er utsprunget av den tro på de kristne *mysterier* som har vært vesentlig i tilblivelsen av Vestens humanitet.

Lege Tove Mohr — *confirmator* av året — er her ingen unnagelse. Det er visst derimot ensidigheten og den nærmest utrolige enkelheten i den karikatur hun innledningsvis lager av kristendommen, for så ubefestede mennesker. Våre lesere henvises til kronikkplass i «Arbeiderbladet» (20. mai). De vil der kunne konstatere, at om dette er saklighetsnivået og sannhetsgehalten i den human-etiske barnetro — da bør bevegelsens eldre nære noen bekymring for hva medfart livet og virkeligheten vil gi den. Vet for eksempel ikke den human-etiske lege engang hva som er forutsetningen — den *enesle* i vår kulturkrets og den *ledende* i verden — for noe så humant og etisk som å pleie syke mennesker? Kirken kan visst med adskillig sinnsro vente på at «konfirmantene» vokser ut av barneskoene!

Frater Candidus.

Kirkedag i Stabekk

Øystein
Bjørnsgaard.

Mariakirkens menighet i Stabekk har i flere år nå hatt et heldig grep med sine «kirkedager» — først og fremst takket være deres dyktige arrangør: Skuespilleren Rolf Sand. De fem kirkedagene som har vært arrangert hittil har også hatt fine kunstneriske innslag: Teaterskolens avgangsklasse har bidratt. Pianisten Thoralf Norheim og fløytisten Ørnulf Gulbrandsen har spilt, Nationaltheatrets kapellmester Øystein Bjørnsgaard har flere ganger ydet god musikalsk assistanse, Unni-Karin Kiran og Ginette Ramuz Evensen har sunget, Mona Tandberg og skuespilleren Odd Borg har lest opp, Anne Borg har danset. Disse utsøkte kulturprogrammene på menighetens grunn har vært verdifulle innslag i dens liv og virksomhet.

Søndag 7. juni arrangeres den 5. av disse kirkedagene, med et særlig lovende opplegg. Kl. 13 er der kirkekonsert, hvor Vestbanens Mannskor under ledelse av sin dirigent Wolfgang Olafsen dels synger norske salmer sammen med menigheten, dels gir et eget program med verker av Bach, Gounod og Händel. Skuespillerinnen Liv Strømsted, som siste vinter hadde noen oppsiktsvekkende gode og høyt priste opplesnings-aftener i Aulaen, har lovet å lese et utvalg litteratur. Operasangeren Per Skift synger arier av Giuseppe Verdi og fiolinisten Gunnar Knudsen spiller Händel, Mozart, Grieg — akkompagnert av kapellmester Øystein Bjørnsgaard.

Vi synes faktisk det er en hel serie meget gode grunner for å legge veien til Stabekk-kirkens menighetslokaler søndag.

Europas onde samvittighet

Andreas Skartveit —
en av bidragsytterne.

«Europa 64» er den ambitiøse tittel på en essaysamling som Det Norske Samlaget nettopp har sendt ut, hvor tretten unge skribenter forsøker å si hva det betyr å være europeer anno 1964. Det er blitt en variert og interessant bok, med bidrag som spenner over et vidt register, fra samfunnskritikk i tradisjonelle former til artistiske stemningsbilder og raske noveletter. Allikevel er der visse grunntemaer som hele tiden går igjen. Et tegn på den europeiske «enhet i mangfoldighet», som Koestler har talt om? Kanskje, — men en annen forklaring er mer nærliggende. De skribenter som redaksjonen har holdt seg til, er — såvidt jeg kan se — unntagelsesfritt representanter for det europeiske «new left», den radikale intelligentsia til venstre for de tradisjonelle vest-europeiske venstrepartier. Dette «nye venstre» har visse internasjonalt gyldige fellestrekk, som bunner både i felles erfaringer og felles orientering. At boken ensidig har holdt seg til denne gruppe, er både dens styrke og dens svakhet. Styrke, for såvidt som det binder sammen en meget variert gruppe artikler, og viser at «the new left» er preget av større «mangfoldighet i enhet» enn mange tilskuere tror. Svakhet, for såvidt som Europa, og dagens europeiske ungdom, utvilsomt er noe annet og mer. Det som vinnes i konsentrasjon, tapes i bredde. Når en av utgiverne (*Hans Fredrik Dahl*) i sitt forord uttrykker håpet om at boken kan gi et bilde av «det 'europeiske' av i dag», må man replisere at målt med et så omfattende mål kommer boken til kort. (En annen sak er at en bok som prøvde å gape så høyt, sannsynligvis ville bli kjedelig lesning.)

Hva er det som særpreger denne nye europeiske venstre-intelligentsia? Først og fremst en intens bevissthet om det apokalyptiske i dagens politiske situasjon: Menneskene er kommet så langt i teknisk fullkommenhet at de har midler til å utsette alt liv fra kloden; og disse midler brukes som brikker i et maktpolitisk spill, hvor innsatsen er av en ufattelig størrelsesorden: menneskeslektens være eller ikke være. Som en skjerpelse av denne bevissthet kommer *følelsen av å stå utenfor*, som tilskuer til et Kafka-lignende politisk maskineri, behersket av anonyme eksperter, og til et samfunn hvor en nærsynt matnyttighet og ting-dyrkelse er det fremherskende trekk, og hvor menneskene bedøves av en subtilt virkende «bevissthets-industri» (Enzensbergers uttrykk i boken). Dermed er det også antydning hva som skiller den nye venstre-intelligentsia fra mellomkrigstidens venstre-intellektuelle: Den seierssikre fremskrittsoptimismen er trengt i bakgrunnen av undergangsstemninger; og mens venstre-radikalerne dengang som regel var engasjert i en politisk massebevegelse, utgjør de idag en dissentergruppe, uten direkte kontakt med den politiske beslutnings-prosess. Den følelse av *fremmedhet* overfor ens eget samfunn som synes å være et vesentlig trekk ved all konsekvent radikalisme, kompenseres ikke lenger av den meningsfylde det kunne gi å stå solidarisk med en kjempende masse-bevegelse. De store venstre-partier av igår står nemlig ikke lenger i noe fremmedhets-forhold til samfunnet; de er selv blitt en del av dette sam-

St. Hallbard-guttene

(FORELDREFORENING)

arrangerer en hogefest i Urtegt. 29, mandag den 8. juni kl. 19.00.

Det blir varedemonstrasjon ved fru Eriksen.

Sang ved Østensjø blandet kor og St. Hallvard-guttene.

Dir. Øistein Vogt.

Aftentrekning.

Gratis servering. Fri adgang.

Alle er hjertelig velkommen.

Hvis regn holdes tilstelningen i foreningslokalet.

funn, og har neppe større toleranse overfor de utilpasse outsiders enn forsvarerne av det «gamle» samfunn hadde.

Om en essaysamling som denne bare gir et meget ensidig bilde av 'det europeiske' idag, så bærer den til gjengjeld bud om et viktig innslag i Europas samvittighet — Europas *onde* samvittighet (for, som Kierkegaard lærer oss, samvittigheten er av natur en *ond* samvittighet; den *gode* samvittighet eksisterer ikke). Outsidere bør man lytte til, selv når de overdriver og fortegner; de har som regel noe vesentlig på hjerte.

Dette er ikke stedet for en detaljert gjennomgåelse av de 13 essays, enn mindre for mot-argumenter mot deres ofte dystre meninger. («Dei er slett ikkje defaitistar», påstår forlaget i vaskeseddelen. Det er i så fall et faktum som flere av forfatterne har vært flinke til å skjule.) Bare i en av artiklene merker man en optimistisk grunn tone under de kritiske refleksjoner: hos franskmannen *Robert de Montvalon*, en representant for den venstreorienterte katolske intelligentsia, medarbeider i *Témoignage Chrétien* og *Esprit*. «Kristenheten» hører fortiden til, hevder han i sin konklusjon: «No veit vi at det jordiske riket og det himmelske riket ikkje kan blandast saman. Vel så mange truande som ikke-truande ærar no fridommen til mennesket. Det blir såleis mogeleg å skape ein humanisme i pakt med tida, som kan inspirere utan å øve press på menneskesinna og på nasjonane, og som kan sameine Guds einfelde med mangfeldet i den verda han har skapt.» — De fleste andre av bokens forfattere ville neppe gi sin tilslutning til en så tillitsfull konklusjon. Hvilket ikke betyr at de ender i nyanseløst svartsyn. Men grunnstemningen er ikke til å ta feil av: «Vi går gjennom en fase av dødsdrift. Vi orker ikke å leve lenger, og går omkring som levende døde . . . Gatene er fulle av fete mennesker som stormer av sted på vei mot ingenting . . .» (britten *Bernard Kops*). «Realpolitikernes» Europa, med kapprustning og kommersialisme, er en vanviddets verden: «Att vara europé är i denna ordets bemärkelse att vara dum. Därför skulle jag ofta föredra att avstå, välja en öde ö och kalla mig något annat. Om det fanns något annat att kalla sig eller vara, något annat som var klokare.» (Finlandssvensken *Jörn Donner*.)

Med særlig interesse leser man de to norske hovedartiklene, av *Dag Halvorsen* og *Andreas Skartveit*. Halvorsens artikkel er en artistisk skisse av de erfaringer som europeisk identitet idag knytter seg til. Skartveit skriver om Prometheus-idealet i vår tids Europa, — opprøret som i sitt dypeste skikt var opprør mot Gud. Dette opprøret har preget det moderne Europas ansikt, men i lys av samtidens smertelige erfaringer er det blitt mer problematisk enn noen gang før: «Den dagen de et av treet, skal, skal de bli liksom Gud, sa slangen til Eva. Sjølv å vilja bli Gud, det var opprøret. Så vart Gud detronisert, og mennesket sette seg i stolen hans. Det spørs berre om mennesket greier å bera Guds einsemd og Guds ansvar. Kanskje er fotefara etter den store opprøraren, Prometheus, for store, og stega for lange.»

Lars Roar Langslet.

AMERIKANERNE VELGER FOLKESPROGET

I siste nummer av det velinformerte amerikanske nyhetsmagasinet «Time» bringes opplysninger om gjennomgripende forandringer i messens sprog over hele USA fra den 29. november. Beslutningen er tatt av de 245 katolske biskopene der og innebærer en rask og drastisk overgang fra latinen til engelsk under de hellige handlinger.

Forandringen vil bety at nesten halve messen og alle sakramentene, unntatt prestevigselen, kommer på engelsk. I både stille messer og i høymesser vil latinen bli beholdt for de første bønner ved foten av alteret og i messens canon.

Forøvrig vil både epistelen og evangeliet bli lest på engelsk. Det samme gjelder introitus, graduale, offertoriet og kommunionversene og Kyrie, Gloria, Credo og Sanctus.

Det vil også bli lest en ny bønn på engelsk.

Beslutningen omfatter en større overgang til engelsk enn de fleste legfolk hadde regnet med, sier Time.

Også her vil man ha vanskeligheter med selve sproget under overgangen. Alle lesningene fra Bibelen må tas fra den ennå ikke fullførte *Confraternity*-versjonen, en pålitelig, men tung oversettelse som ble påbegynt i 1945 av det katolske bibelselskapet i Amerika.

Andre deler av messen vil bli på et engelsk som sammenfatter forskjellige oversettelser fra katolske missaler. Gloria, for eksempel, begynner slik:

«Glory to God in the highest. And on earth peace to men of good will. We praise you. We bless you. We worship you. We give you thanks for your great glory.»

Et fåtall biskoper er ennå imot overgangen til engelsk, hevder Time, men i de fleste sogn over hele nasjonen vil antagelig forandringene bli gjennomført fra første søndag i Advent i år.

GUDSTJENESTENS FORNYELSE

Teksten til Vatikankonsilets konstitusjon «De Sacra Liturgia» utkommer i disse dager.

ST. OLAV FORLAG
ST. OLAV BOKHANDEL
Akersveien 5, Oslo

STEVNET PÅ BYGDØY

Programmet for det katolske stevnet på Bygdøy 14. juni er nå klart. Det blir prosesjon fra Stavkirken klokken 10, umiddelbart etter prosesjonen blir det holdt messe i Friluftsteateret. Etter messen er det en kortere pause, så følger et foredrag av konservator Martin Blindheim.

Hvis det skulle bli regnvær den dagen, vil messen bli holdt inne i Kirkesamlingene. Det går båt og buss til Bygdøy.

NY BISKOP I FINLAND

Umiddelbart før bladet trykkes innløper meldingen om at pave Paul VI. har utnevnt pater Paul Verschuren fra Jesu-Hjerte-kongregasjon til hjelpebiskop av Helsingfors, med rett til å etterfølge biskop Wilhelm Cobben i embetet.

NORGES KATOLSKE
KVINNEFORBUNDS
UTDANNELSESFOND

Ansøking om å komme i betraktning ved utdelingen av fondets renter besendt innen 20. juni d.å. til

Dagny How,
Fougstadgt. 22, Oslo.

KATOLSK
INFORMASJON

Studiebrev.

Skriv etter prospekt.
P.boks 3664 gl.b. Oslo 1.

St. Hallvard Kameratklubb

har møte hver torsdag kl. 19.30 i Urtegt. 29, Oslo. Tlf. 68 08 68.

FRANCISKUSHJELPEN, OSLO
Urtegt. 29 11, tlf. 68 08 68.

Kontortid 12—13 hver dag
unntatt lørdag.

LEGMANNSRÅDET
OSLO KATOLSKE BISPEDØMME

Kontortid hver onsdag kl. 18—20 i Akersv. 5, 1. etg. Tlf. 41 04 41.

OSLO KATOLSKE MENIGHETSPLEIE

Kontortid hver onsdag kl. 11—13.
Akersv. 5, Oslo.

FYRINGSOLJE
brukes av

St. Olavs kirke	} Oslo
Bispegården	
St. Joseph's Institutt	
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	
St. Dominikus kirke	
Lunden Kloster	} Arendal
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	
Sta. Katarinahjemmet	} Bergen
St. Franciskus Kirke	
St. Franciskus Hosp.	
St. Pauls Kirke	
Vår Frue Kirke	
Marias Minde	} Hammerfest
St. Franciskusøstrenes Moderhus	
Øyenklinikken	} Hønefoss
St. Josephs Hosp., Drammen	
St. Torfinns Klinik, Hamar	} Lillestrøm
St. Elisabeth Inst.	
St. Mikael's Kirke	
St. Mikael's Prestegård	} Tromsø
St. Theresia kirke	
St. Franciskus Hosp.	} Trondheim
St. Magnus Kirke	
St. Magnus presteg.	} Tønsberg
St. Elisabeth Hosp.	
Vår Frue Kirke	} Tønsberg
Bispegården	
St. Olavs Kirke,	} Tønsberg
Bispegården	
St. Olavs kirke	} Tønsberg
St. Olavs Prestegård	
St. Olavs Klinik	} Tønsberg

Ved bestilling av olje:
Oslo 68 34 60 - Service 4179 80

«LESERNE SKRIVER» — «St. Olav»s spalte for brev fra leserne — er ment som forum åpent for meningsutvekslinger. Redaksjonen ser gjerne at innleggene er korte, da spalteplassen er begrenset, og må — fortrinnsvis av

tekniske og redaksjonelle hensyn — betinge seg retten til såvel å forkorte som å refusere innlegg. Vi minner om at når manuskripter er beregnet til trykning, skriver en bare på én side av arket.

LESERNE SKRIVER

Ikke beroligende

Herr redaktør.

Dessverre må jeg si at pater Gunnes' artikler om messeliturgi for meg hverken klarer begreper eller virker beroligende.

Underretningen om at latinen som enhetens bånd, er avgått ved døden, kan dementeres. Avdøde er i stadig le-

vende funksjon. I enhver søndagsmesse norske katolikker kan overvære i Oslo er vi omgitt av utenlandske trosfeller. Mellom oss virker latinen som et høyst verdifullt vinculum unitatis. La oss beholde det.

Det er feilaktig å si at *vår tids* opplevelse av messen sammenfattes under ordet engasjement. Såvel dette begrep som alle de andre P. Gunnes regner opp, har vært knyttet til messen i *alle tider*. At der kan skorte på etterlevelse både individuelt og kollektivt er uunngåelig i henhold til den menneskelige natur. Det er naivt å tro at dette forandres ved ytre tiltak. Her kan bare den stadige indre fornyelse hjelpe.

Det skjulte argument at vi må ha en norsk *folkeutgave* av messen for derved fortere å bringe det norske folk tilbake til den Katolske Kirke, må tilbakevises på egne og protestantiske landsmenns vegne. Så enkel er denne sak ikke.

Komisk (ufrivillig?) virker det når P. Gunnes regner opp de stormakter som stakkars lille Norge må se hen til som liturgisk forbilde, og han så synes å holde på å glemme Storbritannia — stakkars lille Albion! Det er god, særdeles god kulturtradisjon i Norge å se mot vest. Og når P. Gunnes kan gi de britiske katolske biskoper attest for å

være «særdeles forsiktige generaler», mener han da at de katolske biskoper i Norden ikke kan få samme attest?

At tyskerne ikke vil oppgi sin «deutsche Volksmesse» og at franskmennene vil følge en separatistisk vei, kan ikke være bindende argumenter for skandinaviske katolikker i dette spørsmål.

Spøk tilside, heter det i P. Gunnes siste innlegg. Og det er så sant. Dette er for alvorlig til fleip. Men her anslår «St. Olav»s medarbeider selv ofte en forbausende tone.

Det dypest alvorlige problem som reiser seg i liturgidiskusjonen er dette: er det selve messens *innhold* man er i ferd med å forandre, er det *læren* som er under angrep? Dette vil forhåpentlig den bebudede oversettelse av «Dekret om den hellige liturgi» gi et klarere svar på.

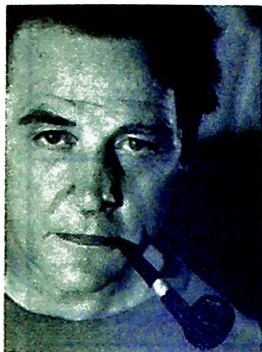
Professor Christine Mohrmann i Amsterdam, en faglig ekspert på latinens og det liturgiske sprogs område, opplyser i brev av 19. mai i år, at der også i andre land er arbeide og bevegelser for å bevare latinen som liturgisk sprog. Desto beklageligere er «St. Olav»s helt ensidige reportasje omkring dette spørsmålet.

Borghild Krane.

<p><i>Halden-</i> <i>firmaer</i></p>	<p><i>Karl Knap A/s</i> Tif. 2710 Bygningsartikler — Rør og Maskinforretning Linoleum</p>	<p>ØSTFOLD SNEKKERIFABRIKK Dører — Vinduer — Trapper Kjøkkeninnredninger Tif. 1630</p>
<p>KARL Y. OLSEN ENTREPRENØRFORRETNING Mur - Tre - Betong Tif 1977</p>	<p>OTTO E. ANONSEN BLIKKENSLAGERMESTER Ventilasjon og Bygningsarbeid Tif. 3439</p>	<p>EINAR EKSTRAND Blomsterforretning - Gartneri Tif. 1334</p>
<p>OLAF STENBOCK Elektrisk Installasjon og Radioforretning Aut. Halden - Berg - Idd Telefon 1918 HALDEN Telefon 1918</p>	<p>HALDENS ARB. HANDELSFORENING Alt i gode varer i våre avdelinger</p>	<p>F. JØRGENSEN Aut. rørlegger - Rørhandel Tif. 1844</p>
<p>HALDEN FARVEHANDEL A. Sandaker, Torvet Tif. 1264</p>	<p>Martha Klein Ahlsen Frukt - Sjokolade - Tobakk Tif. 1269</p>	<p>H. ANDERSEN Bok- og Papirhandel Storgt 24 HALDEN Tif. 2424</p>
<p>A/S HALDENS BRYGGERI</p>	<p><i>E. Sem A/s</i> Bøker — Papir — Trykksaker</p>	<p>OTTO MULDER Keramiker HALDEN</p>

Norges Brannkasse betry trykkeset

Spøk til side

Herr redaktør.

Det er som ikke-katolikk (altså utenforstående) jeg med stor interesse har fulgt den hjemlige debatt om messeliturgen. Forøvrig har jeg lest tilgjengelig utenlandsk litteratur om temaet. I «St. Olav»s nr. 10 oppfordres man av redaktøren til å produsere «artikulerte meningsytringer», en forstandig tale som jeg skal prøve å være lydlig mot.

Noen utpreget meningsytring skal jeg imidlertid spare leserne for. Men overfor pater Erik Gunnes har jeg en del spørsmål som — hvis man kan gi eksakte svar på dem — etter mitt skjønn vil være av betydelig interesse både for dem som er innenfor og for dem som er utenfor Kirken.

Jeg ser av paterens kommentarer i «St. Olav» at han hengir seg til noe han kaller *spøk*. Jeg har selv offentlig anerkjennelse som spøkefugl, her redaktør, så jeg skulle vel på en måte være mottagelig for det lystelige i tilværelsen. Men samtidig må jeg denne gang vedkjenne meg et alvor fordi vi har å gjøre med alvorlige spørsmål. (Som ifølge redaktørens egne ord berører «verdier som føles sentrale og umistelige for oss alle».)

Det min lærde venn pater Gunnes spøker med, er visse katolske og opposisjonelle meningsytringer som etter hans oppfatning synes å slå fast det er «lille Norge som skal forvalte arven

fra Cicero og *vinculum unitatis*». Denne oppfatning har festnet seg hos pateren etter at han har lest to opposisjonelle artikler, en i Dagbladet og en i «St. Olav», og disse artikler stilte seg katolsk spørrende overfor konsilets beslutning angående «avlatiniseringen» av messeliturgen.

Man får altså det inntrykk at det utelukkende er en lokal liten norsk reaksjon som er verdt — ja *hva* er den verdt?

Men nå inntreer noe (for meg) forvirrende i paterens kommentarer. *Samtidig* nemlig med at han raljerer med de to artikler, opplyser han at det også i Italia og Spania synes å eksistere motstand mot den konsilets beslutning som opptar oss — samt i England. (Og USA?) Se *det* er jo i tilfelle noe mer enn vårt lille Norge!

Kanskje man altså burde legge spøk til side og avlytte de reaksjoner som unektelig står på linje med Kirkenes eldgamle tradisjoner? Det er sikkert ikke pateren ukjent at en internasjonal motstand finner sted? (Orienter oss f. eks. om den franske L'Abbé Pierre Caillon.) Men hvor omfattende er denne motstand?

Hva jeg altså gjerne ville vite, (og jeg skulle tro mange med meg) er følgende: Eksisterer det liten eller stor motstand mot konsilets beslutning i land som f. eks. Østerrike, Polen, Sverige, Danmark, Italia, Spania? (Disse land bare nevnt på måfå.) Kort sagt: Hvordan er i det hele den katolske verdens *reelle* reaksjon på konsilets historiske beslutning?

Jeg aner det ikke, simpelthen fordi jeg er dårlig orientert. Ikke engang i «St. Olav» har jeg til dags dato sett en uttømmende informasjon.

Odd Eidem.

Den faktiske situasjon

I min siste artikkel forsøkte jeg å gå inn på noen av dr. Kranes synspunkter. Det er imidlertid synd å si at hun gjør noen anstrengelse for å øve gjengjeld. I denne situasjon vil en fortsatt diskusjon være lite hensiktsmessig. Dr. Krane velger å ignorere min fremstilling av den liturgihistoriske utvikling. Den kan nemlig vanskelig bestrides. Hun foretrekker også å ignorere den faktiske pastorale situasjon Vatikanconsilet har erkjent seg å stå overfor. Jeg kan bare beklage det.

Jeg har ikke stukket under stol de meget reelle problemer som reiser seg ved en eventuell «avlatinisering» av gudstjenesten. Så er det også en selvfølge at der innenfor en verdensomspennende organisme som den katolske kirke vil herske divergerende oppfatninger med hensyn til betimeligheten av et slikt gjennomgripende sprogskifte, og det ville vært mer enn underlig om det ikke innenfor visse miljøer oppstod en reaksjon mot en så sterk avvikelse fra det tradisjonelle og hevdvunne. Ikke desto mindre må det sies at reaksjonen iallfall foreløbig er av forbløffende ringe omfang, fremfor alt blant de ansvarlige kirkeledere, blant teologene og sjelesørgerne — kort sagt, blant dem som vet hvor skoen trykker, fordi de har den på.

Å redegjøre for situasjonen i hvert enkelt land skulle vært meg en fornyelse; det vil imidlertid føre for langt. La meg nøye meg med å fastslå, at der hvor behovet for liturgisk fornyelse føles, som et ledd nemlig i en altomfattende kirkelig fornyelse, der stiller også uvegerlig spørsmålet seg: latin eller morsmål? Og det er et faktum at kravet om morsmål i liturgien er sterkest i de kirker hvor den sosiale og pastorale ansvarsbevissthet er mest utviklet, hvor hovedtyngden av Kirkens teologiske tenkning idag frembringes. Så får man tolke dette faktum som man vil. Men *avvises* kan det ikke.

Erik Gunnes.

ARENDALE

BYGGMESTER
HANS NILSEN

Neslet 362
Arendal
Tlf. 2647

VOLKSWAGEN

O. M. LUNDE & CO.

Sentralbord: 4040

OLAV SLAATTENE

Blomsterforretning. Begravelsesbyrå

Tlf. 1958
Havstad, Arendal

SHELL — ARENDAL

Tlf. kontor 2013
Anleggstlf. 1848

ADEL ELLEFSEN

Aut. Installasjonsforretning

Tlf. 1756 — Arendal — Tlf 1756

Dialoger

En ny serie om tidens brennaktuelle økumeniske spørsmål.

Første hefte er utkommet:

R. PRENTER og L. KLEIN: Det eukaristiske offer. (Dansk.) Kr. 6.10.

Dette er noe alle bør lese!

ST. OLAV BOKHANDEL, Akersv. 5, Oslo

Tlf. 42 31 70

TRONDHEIM

ILA FARVEHANDEL

Telefon 25480

Alt i malerverer

OBS: Bestilling på abonnement, annonser, og henvendelser vedr. adresseforandring, kontingent o.l. bes vennligst rettet til bladets ekspedisjon: St. Olav Bokhandel, Akersv. 5, Oslo. Tlf. 42 31 70.

OSLO

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

E. Sunde & Co. Rørleggerbedrift A/s

Varme- og sanitæranlegg

A/S *Norsk Frø*

Vi leverer alt
De trenger til Deres hage

Oslo - Sandefjord - Larvik - Stavanger - Bergen - Trondheim

OSLO

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 43 22 36

Privat 55 77 87 - 69 43 72

Byggevarer - Beslag - Ovner
Verktøy - Fliser - Linoleum
Tapeter - Fargehandler
Kjøkkenutstyr

THIIS & CO. A S

Haakon VII's gt. 1, Oslo

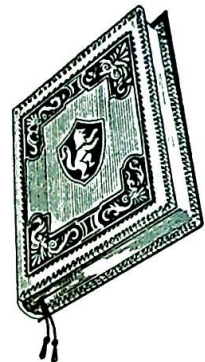
Sentralbord 41 77 30

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgate 3b, Oslo

Telefon 33 18 34 - 33 32 37

**Til daglig
nytte
og glede**

Omslag til
TELEFONKATALOGEN
i florentinsk
lærplastikk med
dekorative preg.

Ensfarget kr. 15.—
Flerfarget kr. 18.—

Vi sender også pr.
postoppkrav.

Gralligani

STORTINGSGT. 22
NEDRE SLOTTSGT. 25
OSLO

NORENBURG & CO. A.S

MARGARINFABRIKK

OSLO

Leverandør av den bekjente
«NOCO» margarin

WISBECH
AKTIESELSKAP

MAJORSTUA - OSLO
MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER

ERLING MOE

God fisk

HØYESTERETTSADVOKAT

GEORG LOUS

DRAMMENSVN. 4 - OSLO

*Våre annonsører
er gode firmaer!*